

Spad taget

Nr 14 1998

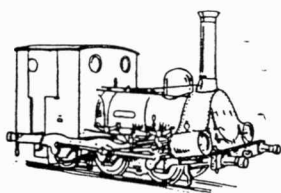
**FRYKSTAD CLARA ELFS
JERNVÄGS SÄLLSKAP**

Ordförande: Roland Falck
Lerhol, Nordhaget
671 94 Brunsberg 0570/50521

Sekreterare: Matts Thunberg
Idalagatan 5 A
653 41 Karlstad 054/183923

Kassör: Eivor Thunberg
Idalagatan 5 A
653 41 Karlstad 054/183923

Övriga styrelsemedlemmar:
Bertil Nyberg, Kil
Alf Åhsberg, Kil
Bertil Nielsen, Forshaga
Kai Norström, V. Ämtervik

Bilden på omslagssidan av Spadtaget kommer att finnas i boken om Frykstads Jernväg.

Frykstad Clara Elfs Jernvägs Sällskaps styrelse utanför Vagnhallen i Fryksta 1998.

Från vänster: Bertil Magnellsson suppleant, Sällskapets grundare; Bertil Nyberg, arkivarie; Alf Åhsberg; Gösta Weimers, suppleant; Kai Norström; Bertil Nielsen; Eivor Thunberg, kassör; Roland Falck, ordförande; Matts Thunberg, sekreterare;

Till Alla medlemmar i vårt Sällskap.

Nu blir ni väl förvånade! Ett Spadtag på hösten! Anledningen är förstås utgivningen av boken om Frykstads Jernväg. Fotot på första sidan skall med i boken. Det är taget av vår hovfotograf Lars Andersson i Kil med hans Hasselbladare. Bokutgivningen är en stor sak - särskilt för vår ekonomi. På sidan 3 ser ni hur vi tänkt oss klara situationen. I efterhand skall vi också försöka få bidrag från olika fonder, så vi är hoppfulla om finansieringen. Vi har idag c:a 40.000:- i vår kassa, men har framför oss även 150-årsjubiléet den 5 maj 1999 och besöket av loket Fryckstad. Sällskapets medlemmar ställer dock upp - vi har hittills fått 4825:- i bidrag utöver medlemsavgiften 1998 i poster ända upp till 1000:- kronor! Hjärtligt tack alla bidragsgivare! Jag kan försäkra att vi är mycket restriktiva med våra utgifter!

Det har återigen varit inbrott i vårt souvenirskåp i Vagnhallen. Förra gången försvann det oersättliga låset från Karlsborgs fästning och ett frimärkshäfte med loket Fryckstad. Nu försvann återigen det nya frimärkshäftet som vi lagt dit och dessutom en tändsticksask och en nål med Fryckstadloket samt ett jubileumsmynt med samma motiv från Forshaga Inga särskilt värdefulla saker, men det är trist att det skall behöva hända.

I Vagnhallen har några objekt tillkommit:

Foto på styrelsen 1998.

En akvarell av konstnären Bo Andersson efter vårt gamla foto.

Kort beskrivning vid modellen av det gamla stationshuset.

Foto på filminspelning med loket Fryckstad i Gävle.

Matsedel från festsupén vid 100-årsjubiléet den 5 maj 1949.

Radio Värmland sände en dag i somras från Fryksta och vi fick möjlighet att presentera "vår" jernväg. Vår sponsorskylt tålde inte solen så nu kommer vi sätta upp en ny skylt som enligt uppgift skall hålla i evärdeliga tider - Adamant metallfoto.

Vagnhallens portar är ommålade och det finns ännu en skvätt originalfärg kvar.

Gästboken i Vagnhallen, som 1997 hade c:a 4000 namn beroende på att Freja då sjösattes, fick i år c:a 1200 namn.

Vi har tittat på 1997 års gästbok och funnit att c:a 5% är kommuninnevånare. Norrmän, danskar, holländare och tyskar svarar för c:a 1% vardera och c:a 1% är från andra länder. Övriga 90% är svenskar från hela landet i övrigt.

Matts Thunberg - sekreterare

Boken om Frykstads Jernvägs Aktiebolag.

Det är dyrt att trycka böcker - över 40.000:- för 600 exemplar kommer vår bok att kosta. På förslag av vår medlem Hans Keller skall vi försöka ordna finansieringen genom förskottsbetalning. Vi går ut med nedanstående annons i Svenska Järnvägsklubbens tidning TÅG som har en upplaga av 5500 exemplar och så får våra medlemmar detta Spadtag med samma möjlighet att vara med på de 250 numrerade och signerade första exemplaren. Bokens pris är 100:- för dem som kan hämta den hos nedanstående och 130:- för dem som vill ha den sänd med posten. Vi kommer att ringa till dem som vill hämta och meddela när boken är färdig.

Bertil Nyberg
Sveagatan 11
665 31 Kil
Tel. 0554/10665

Alf Åhsberg
Stenbärsstigen 24
665 35 Kil
Tel. 0554/41342

Eivor o Matts Thunberg
Idalagatan 5 A
653 41 Karlstad
Tel. 054/183923

Alltså: Sätt in 100:- eller 130:- på vårt postgiro **50 09 20 - 4** så är Du säker på att få Ditt exemplar så snart det lämnat tryckpressarna.

Tänk också på att boken är en lämplig julkapp - särskilt till alla Kil- och Forshagabor i förskingringen!

Frykstads Jernvägs Aktiebolag 1849-1873

Fryksta på 1860-talet. Ångloket FRYCKSTAD kopplat till avgående tåg mot Lyckan vid Klarälven.

Svante Forsaeus

Fryksta på 1860-talet. Ångloket FRYCKSTAD kopplat till avgående tåg mot Lyckan vid Klarälven.

Den 5 maj 1849 togs första spadtaget på Sveriges första järnväg för allmän trafik - FRYKSTADS JERNVÄG.

Den 5 maj 1999 firas 150-årsjubileet i Fryksta, Kil, med bland annat loket FRYCKSTAD från Sveriges Järnvägmuseum i Gävle, med fyra rekonstruerade vagnar från 1927 på spåret vid stationshuset från 1858!

Den välkände järnvägsförfattaren Svante Forsaeus har lagom till jubileet skrivit en bok om Frykstads Jernväg. Sällskapet utger denna inbudna bok på ca 115 sidor i 250 numrerade och signerade exemplar mot 130:- inkl frakt i förskottsbetalning.

Boken utkommer i god tid före jul!

Sällskapet säljer även en 45-minuters video om banan för 300:-.

**FRYKSTAD CLARA ELFS
JERNVÄGS SÄLLSKAP**
Idalagatan 5A
653 41 Karlstad
Telefon 054-18 39 23
Postgiro 50 09 20-4

Ungefär så här kommer boken att se ut.
Storleken är c:a 24x17 cm.

Några smakprov ur boken om Frykstads Jernvägs AB.

Dåtidens revisorer var tydligen petiga. Vid 1854 års revision hade de kommenterat en post på detta sätt:

"För 3 kannor Bränvin Rdr 4. 24 sk. Till hwad ändamål finnes icke upgifvet?

Direktionens svar: *Suparne äro ej i räkenskaperne specificerade och ej håller hwilka arbetare, som fått dem, men åtgången af 3 Kannor under ett helt år wid ett Factorie me så stor rörelse och arbetspersonal som Frykstad må ej anses slösaktig, minst under en öfwerfulld Choleratid."*

Resebeskrivningar.

Vi trodde länge att den enda beskrivningen av en resa på Frykstads Jernväg skrivits av en dansk språkforskare år 1868, men Svante Forsaeus fann på Kungliga Biblioteket ytterligare en resebeskrivning från 1866 (se Spadtaget nr 13) och nu har han fått fram i WERMLAND I TECKNINGAR EFTER NATUREN ännu en beskrivning - nu från 1865 - av en resa från Karlstad till Torsby. Vi återger här ett utdrag om tågresan mellan Lyckan och Frykstad:

Då vi företogo denna färd hade ångbåten varit så fullproppad af passagerare at de knappast fingo rum och bättre om plats blef det ej heller på jernvägstrainen. För första platsens passagerare finnas endast 2:ne coupéer och en öppen vagn. För 2:dra klassens passagerare är plats på godsvagnarne. Färden från Karlstad till Frykstad kostar på 1:sta platsen 1 rdr 50 öre för person.

Så snart passagerarne hunnit blifva instufvade på sina platser, sattes lokomotivet i rörelse och med frisk fart ilade vi fram genom furuskogar tills vi i närheten af Illbergs gästgifvaregård passerade landsvägen. Här vidgar sig synkretsen. Man färdas öfver det ed som skiljer båda sjöarne Hyn, fälten äro odlade och efter några minuter är man vid Kihls gamla kyrka, hvarest är en anhalt station, vid hvilken några passagerare afgingo. Man har här en ganska vacker utsigt åt höger öfver norra Hynsjön der man ser biskopsbostället Ekenäs och på längre afstånd det vackra Löfed, som eges af enkefru majorskan Ugglå; åt venster ser man en skymt af Appertin, men sjelfva corps de logisbyggnaden bortskymmes af de höga träden inom hvilka den ligger inbäddad, så att dess läge, ehuru vackert, dock förefaller något dyster. Det eges af enkefru grefvinnan von Gerdtén.

Af Kihls gamla kyrka återstår nu endast sakristian med derunder varande grafchor och på kyrkogården några vanvårdade monumenter. Att en mängd skräp låg kringspridt öfver den gamla kyrkogården, derom torde ej vara något att säga, då kyrkan året förut var nedrifven, och i sinom tid blir nog detta ordnad, men deremot gjode det verkligen ett vidrigt intryck att finna de dödas hvilokamrar under en längre tid lemnade till pris åt all slags profanering. Så kunde man t. ex. obehindrat komma in i grafchoret, der många, fordom prydliga, likkistor stodo uppstaplade på hvarandra. Den ena af dessa var af koppar, och okynnet hade derifrån bortbrutit en plåt så att man kunde se lemningarne af det förmultnade liket. På ett annat ställe kunde man under en grafsten se att lik-kistorna voro bortflyttade, men att en hufvudskalle och några ben lågo kvar. - Man må nu betrakta detta förhållande så fördomsfritt man vill, ett obehagligt intryck gör det dock att finna en så vanvårdad begravningsplats äfven om den upphört att begagnas såsom sådan.

Men låtom oss återvända till vår färd. Från Kihls gamla kyrka är ej mera än 10 minuters färd till Frykstad. Slättbygden kring kyrkan är snart öfverfaren och då man passerat den dertill gränsande skogen vidgar sig utsigten plötsligen och man ser framför sig Frykstads jernvägsstation och lastageplatsen för hela Fryksdalstrafiken. Sakta glider tåget fram under ett hvalf bildadt af magasinerna, tåget stoppar och man har framför sig en tafla af den vackraste och lifligaste natur. Till venster på sluttnigen af en höjd med tät, högstammig och vacker furuskog, ligger det smakfullt byggda stationshuset, hvilket tillika är boställe åt faktorn, som varit oss följaktig på resan och med all beredvillighet sört för passagerarnes bekvämlighet. En prydlig trädgårdsanläggning ligger framför stationshuset, från hvilket man har den herrligaste utsigt öfver nedre Fryken och Kihls vackra, år 1850 af sten uppförda kyrka på en i sjön utskjutande udde samt öfver den dalgång i hvilken öfriga Fryksjöarne ligga.

Vid bryggan ligger ångaren Anders Fryxell, öfverallt råder lif och rörelse, ångpipan hvisslar, alla passagerarne skynda om bord och snart skjuter ångaren med frisk fart fram på Nedre Frykens lätt krusade yta dragande med sig i släptåg en fullt lastad pråm.